

Thailand
Education
Partnership

กระบวนทัศน์ใหม่ ในการปฏิรูปการศึกษา

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

กระบวนการทัศน์ใหม่ ในการปฏิรูปการศึกษา

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

- วิฤตการศึกษาก่อให้เกิดความทุกข์ยาก และทอนกำลังแก่ทุกฝ่ายทั่วทั้งแผ่นดิน
- ความพยายามปฏิรูปการศึกษา หลายครั้งที่ผ่านมา ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะความสลับซับซ้อนและยากของระบบการศึกษา ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เพราะวิธีการที่ใช้ในการปฏิรูปเป็น “กระบวนการเก่า”
- ภาควิชาการศึกษาใช้ยุทธศาสตร์ “กระบวนการใหม่” ในการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้

กระบวนการค้นหาคำใหม่ในการปฏิรูปการศึกษา

ผู้เขียน ศาตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

ภาคีเพื่อการศึกษาไทย Thailand Education Partnership (TEP)

เลขที่ ๑๑๖๘ ซ.พหลโยธิน ๒๒ ถ.พหลโยธิน แขวงจอมพล

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๑-๕๘๕๕ โทรสาร ๐-๒๙๓๙-๒๒๓๙

Mail: tep@thainhf.org

Facebook: TEPThaiEDU

สนับสนุนโดย

สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ (มสส.)

เลขที่ ๑๑๖๘ ซ.พหลโยธิน ๒๒ ถ.พหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๑-๕๘๕๕ โทรสาร ๐-๒๙๓๙-๒๒๓๙

Mail: thaissf@thainhf.org

www.thaissf.org

facebook: ReLearningThai

สารบัญ

๑

วิกฤตการศึกษา

ปัญหาที่ซับซ้อนและยากสุดๆ จึงปฏิรูปเท่าไรก็ไม่สำเร็จ

๔

๒

ปฏิรูปการศึกษาเพื่อขจัดความทุกข์ยาก

และเพิ่มพลังให้ทุกฝ่ายในแผ่นดิน

๑๐

๓

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

“ยุทธศาสตร์ระบอบทักษิณใหม่”

๑๒

๔

การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ๘ ประการ

ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ

๒๐

๕

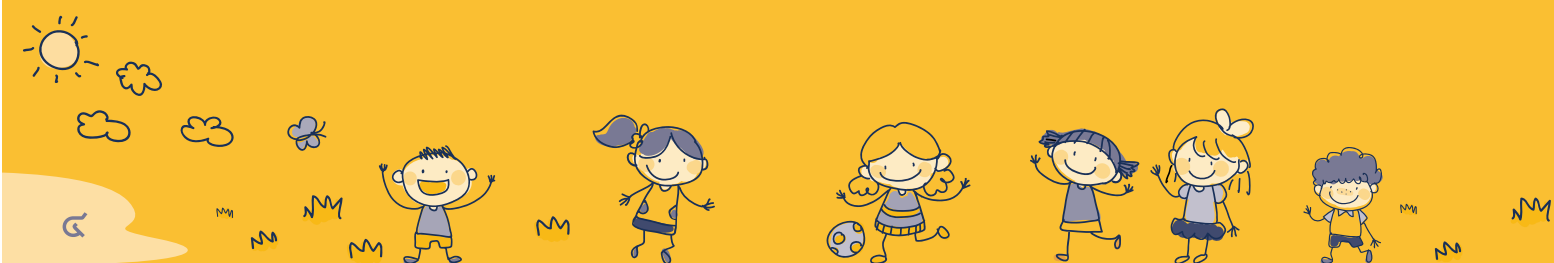
กระบวนการปฏิรูปการศึกษา

๒๒

วิกฤตการศึกษา
ปัญหาที่ซับซ้อนและยากสุด ๆ
จึงปฏิรูปเท่าไรก็ไม่สำเร็จ

ระบบการศึกษาที่กว้างใหญ่ไพศาล เกี่ยวข้องกับผู้คนทั่วประเทศ องค์กร และสถาบันต่างๆ มากมาย เชื่อมโยงกับความเชื่อ ค่านิยม วิธีคิด โครงสร้าง ระบบ ผลประโยชน์ พฤติกรรม ความเคยชิน เกาะเกี่ยวกันขมวดรัดเป็นระบบ และ โครงสร้างที่ซับซ้อนเหนียวแน่น ยากแก่การเข้าใจ และยากต่อการแก้ไข เป็น ปัญหาที่ซับซ้อนและยากสุดๆ เป็นเหตุให้ความพยายามหลายครั้งหลายหน ไม่ประสบความสำเร็จ

ในขณะที่แก้ไขปรับปรุงไม่ได้ ระบบการศึกษาไทยก็วิกฤตมากขึ้นๆ ก่อ ความทุกข์ยากให้คนทั้งแผ่นดิน และทอนกำลังทุกฝ่าย ซึ่งขยายความเพิ่มขึ้นดังนี้

ระบบการศึกษาที่สร้างความทุกข์ยากให้คนทั้งแผ่นดิน

- (๑) **ความทุกข์ของผู้เรียน** การเรียนที่นำเอาผู้เรียนที่มีความถนัดและความชอบต่างกัน ให้มาถูกบังคับให้ท่องวิชาเหมือนๆ กัน ซึ่งจำได้ยาก เหนื่อย เบื่อ และบิบบิ้นอย่างยิ่ง เมื่อทำให้การศึกษาเป็นความทุกข์ ทำให้คนไทยขาดความสุขจากการเรียนรู้ที่ดี คนไทยจึงไม่มีนิสัยรักการศึกษ อันก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ไปอีกมาก
- (๒) **ความทุกข์ของผู้ปกครอง** ที่ต้องวิ่งเต้นเส้นสายหาทางให้ลูกได้เข้าโรงเรียนดีๆ ต้องส่งไปตีว เสียเงินเสียทอง ต้องยากจนลง และวิตกกังวลว่า ลูกจะเสียคนหรือไม่ อนาคตจะเป็นอย่างไร
- (๓) **ความทุกข์ของครู** ที่ต้องจำใจจำใจ ทำอย่างไรเด็กก็ไม่เก่ง กลัวครูเสียชื่อเสียง ประณามว่าครูไม่เก่ง ยากจนเป็นหนี้เป็นสิน ต้องวิ่งเต้นเส้นสายให้ได้ตำแหน่งเป็นผู้บริหารการศึกษา ไม่มีอิสระที่จะมีนวัตกรรมการเรียนรู เพราะหลักสูตรถูกบังคับและควบคุมมาจากส่วนกลาง
- (๔) **ความทุกข์ของผู้บริหารการศึกษา** ที่ต้องบริหารกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งอันมากมาย ไม่มีอิสระที่จะคิดและมีนวัตกรรมแปลกใหม่ ในการพัฒนา เมื่อการศึกษาไม่ได้ผลก็ต้องรับผิดชอบ รับคำประณาม หยามเหยียด

- (๕) **ความทุกข์ของชุมชนท้องถิ่น** เพราะลูกหลานถูกบังคับให้เข้าเรียนในระบบการศึกษาของรัฐที่ไม่เข้าใจ และเห็นคุณค่าของชุมชนท้องถิ่น เดินไปเข้าเรียนโดยท่องวิชา ทำให้ไม่รู้ความจริงของชุมชนท้องถิ่น ไม่สามารถกลับไปสู่ฐานเดิมของตนได้ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นอ่อนแอ ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานของประเทศ ระบบการศึกษาเช่นนี้เป็นการทำลายฐานของประเทศให้อ่อนแอ
- (๖) **ความทุกข์ของรัฐบาล** ใครมาเป็นรัฐบาลก็ต้องทุกข์ เพราะระบบการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร นอกจากต้องหางบประมาณมาอัดฉีดเข้าไปในระบบการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และรับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่ารัฐบาลทำงานไม่ได้ผล
- (๗) **ความทุกข์ของสังคม** สังคมโดยรวมมีสภาวะวิกฤตทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ศิลธรรม และวิกฤตคุณภาพคน ระบบการศึกษาไม่ได้สร้างคนไทยที่มีสมรรถนะเข้มแข็งที่จะพัฒนาประเทศให้หายวิกฤต จึงเท่ากับมีส่วนซ้ำเติมทำให้ประเทศวิกฤตมากขึ้น

เพราะเหตุนี้จึงกล่าวว่าเป็นระบบการศึกษาที่ก่อความทุกข์ยากแก่คน
ทั้งแผ่นดิน

ระบบการศึกษาที่ทอนกำลังของทุกฝ่าย

- (๑) **ทอนพลังผู้เรียน** มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้สูงมาก สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ ถ้ามีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ระบบการศึกษาไปลดทอนการเรียนรู้ลงเหลือเพียงการท่องวิชา แทนที่จะเรียนรู้ให้มีปัญญา โดยรอบ (ปรัปัญญา) และทักษะงาน และทักษะชีวิต ที่ทำให้คล่องตัวในการทำงาน และปรับตัวได้ตามสถานที่เปลี่ยนแปลง และเป็นคนที่มีความสุข ระบบการศึกษาปัจจุบันได้สร้างคนที่คับแคบตีบตัน ทำงานไม่เป็น ตกงาน ไม่สามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ขาดทักษะชีวิต จึงตกเข้าไปอยู่ในความบีบคั้นอย่างน่าสงสาร มนุษย์ไม่ควรเป็นเช่นนี้เลย
- (๒) **ทอนพลังครอบครัว** ครอบครัวเข้มแข็งเป็นพื้นฐานให้สังคมเข้มแข็ง การพัฒนาทุกด้านต้องส่งเสริมให้ครอบครัวเข้มแข็ง ทั้งทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางจิตใจ และทางปัญญา ระบบการศึกษาปัจจุบันทอนพลังของครอบครัว เพราะทำให้ครอบครัวยากจนลง ความวิตกกังวลต่ออนาคตของลูกหลาน
- (๓) **ทอนพลังของครู** การที่ครูเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดเนื้อหาวิชา (ซึ่งไม่จำเป็น) แทนที่จะเป็นผู้นำทางปัญญา เป็นการใช้ครูไม่คุ้มค่า และลดทอนศักยภาพ และศักดิ์ศรีของครูลง ดังที่ครูพยายามดิ้นรนออกจากสถานะครูไปเป็นผู้บริหาร การศึกษา ซึ่งก็ได้แต่บริหารกฎระเบียบ ข้อบังคับตามที่ส่วนกลางกำหนด ไม่มีประโยชน์และคุณค่าที่แท้จริง

- (๔) **ทอนพลังของผู้บริหารการศึกษา** เนื่องจากระบบบริหารการศึกษารวมศูนย์อำนาจ ผู้บริหารการศึกษาจึงบริหารกฎระเบียบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นรูปแบบมากกว่าสาระ ผู้บริหารการศึกษาคงจะมีอิสระที่จะพัฒนาศักยภาพของตน ทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคนและสังคมอย่างแท้จริง
- (๕) **ทอนกำลังของชุมชนท้องถิ่น** ดังได้กล่าวไปแล้วในข้อความทุกซ์ของชุมชนท้องถิ่น
- (๖) **ทอนกำลังของรัฐบาล** ที่ต้องแบกรับภาระทางงบประมาณมาค้ำจุนระบบการศึกษาที่ไร้ประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาในระบบที่พิการ และรับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่สามารถจัดการการศึกษาที่ได้ผล
- (๗) **ทอนกำลังใจของสังคมเป็นส่วนรวม** ประเทศไทยมีทรัพยากรต่างๆ มากกว่าประเทศสิงคโปร์ ญี่ปุ่น หรือสวีเดนแลนด์ ควรจะสามารถสร้างประเทศไทยที่น่าอยู่ที่สุด แต่ระบบการศึกษาที่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง เป็นระบบการศึกษาที่อยู่นอกสังคม ไม่รู้ร้อนรู้หนาวกับสังคม ไม่รวมทุกข์ร่วมสุข ไม่รวมแก้ปัญหา ระบบการศึกษาจึงอ่อนแอ และสังคมไทยจึงอ่อนแอ เสียโอกาสที่คนไทยจะร่วมสร้างประเทศของตน ให้เป็นประเทศที่น่าอยู่ที่สุด

เพราะระบบการศึกษาที่ก่อความทุกข์ยากให้คนทั้งแผ่นดิน และทอนกำลังของทุกฝ่าย จึงจำเป็นจะต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อขจัดความทุกข์ยาก และเพิ่มพลังให้ทุกฝ่ายในแผ่นดิน

๒

ปฏิรูปการศึกษาเพื่อขจัดความทุกข์ยาก และเพิ่มพลังให้ทุกฝ่ายในแผ่นดิน

เพื่อแก้ไขระบบการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ เห็นควรปฏิรูปการศึกษาใน
๕ เรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) **ปฏิรูปการศึกษาให้หลากหลายยืดหยุ่น สอดคล้องกับสถานการณ์ ที่แตกต่างและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว** ให้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคม อย่างบูรณาการ
- (๒) **ปฏิรูปการเรียนรู้** ให้การเรียนรู้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวก สร้างปัญญาโดยรอบด้าน สร้างทักษะการทำงาน และทักษะชีวิต ให้เหมาะสมกับความถนัดและความชอบอันหลากหลายของบุคคลต่างๆ ให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมคูล และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่องโดยประสอประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
- (๓) **ปฏิรูปครู** ให้ครูเป็นปูชนียบุคคลของสังคม เป็นผู้นำทางปัญญาทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน
- (๔) **กระจายความรับผิดชอบจัดการศึกษาไปสู่พื้นที่และองค์กรต่างๆ** แทนที่การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ให้พื้นที่คือชุมชน ท้องถิ่น โรงเรียน ภาครัฐกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาคม มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลง อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ เปิดโอกาสให้คนทั้งมวลมีบทบาททางการศึกษา (All For Education)
- (๕) **ปฏิรูปบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ** จากการทำหน้าที่ควบคุม มาเป็นหน้าที่สนับสนุนเชิงนโยบาย และบริหารเชิงยุทธศาสตร์ ให้งานปฏิรูปทั้ง ๔ ข้อข้างต้น มีผลสัมฤทธิ์

๓

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา
“ยุทธศาสตร์ระบอบทักษิณใหม่”

การปฏิรูปที่หลายๆ มาที่ไม่สำเร็จเพราะใช้ “กระบวนทัศน์เก่า”

เรื่องที่สลับซับซ้อนและยาก ใช้ “กระบวนทัศน์เก่า” ไม่สำเร็จ

“กระบวนทัศน์เก่า” คือ การใช้อำนาจ ทำแบบแยกส่วน ใช้ความรู้สำเร็จรูปตายตัว

การใช้อำนาจ ก็เช่น กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง

การทำแบบแยกส่วน ก็เช่น นโยบาย การปฏิบัติ วิชาการ แยกกันอยู่เป็นส่วนๆ ไม่เข้ามาเชื่อมโยงกัน

การใช้ความรู้สำเร็จรูปตายตัว ก็เช่น แผน และการใช้วิชาความรู้ที่เคยเรียนมา โดยไม่เรียนรู้ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ทั้ง ๓ ประการดังกล่าวอาจรวมเรียกว่า การใช้อำนาจโดยไม่เรียนรู้ ปัจจุบันเต็มไปด้วยเรื่องที่ซับซ้อนและยาก ซึ่งการใช้อำนาจไม่ได้ผลดังที่พูดกันว่า “Power is less and less effective” การทำเรื่องที่มีความสำคัญต่อบ้านเมืองไม่สำเร็จ นอกจากจะเกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองแล้ว ยังนำไปสู่การกล่าวโทษและประณามกัน อันนำไปสู่ความขัดแย้งและอาจถึงกับเกิดความรุนแรง หรือมึคสัญลักษณ์ก่อกวน การแสวงหายุทธศาสตร์การทำงานใหม่ให้สำเร็จจึงสำคัญยิ่งนัก

กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) คือการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive Learning through Action) ในสถานการณ์จริงระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ในเรื่องที่สลับซับซ้อน มีบุคคล องค์กร และสถาบันเกี่ยวข้องมากมาย ทั้งหมดเป็นปัจจัยและอุปสรรคของความสำเร็จ ถ้าต่างคนต่างทำ นั่นก็คือการแยกส่วน ตกอยู่ใน “กระบวนทัศน์เก่า” ดังกล่าวข้างต้น ถ้าทำโดยไม่เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ก็จะไม่รู้ความเป็นจริง เมื่อไม่รู้ความเป็นจริงก็ทำให้สำเร็จไม่ได้

“กระบวนทัศน์ใหม่” จึงเน้นการเรียนรู้ และเรียนรู้ในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งทำให้เข้าถึงความจริง ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะเข้าถึงความจริง แต่เพียงฝ่ายเดียวก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ ฉะนั้นจึงต้อง “เรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ”

กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ได้รับการพิสูจน์ว่ามีพลังมาก สามารถฝ่าความยากไปสู่ความสำเร็จ โดยทุกฝ่ายมีความชื่นชมยินดีต่อกัน และเกิดความสุขอย่างลึกซึ้ง เพราะกระบวนการนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์กระบวนการใหม่ในการปฏิรูปการศึกษา

คือส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติในสถานการณ์จริงระหว่าง

- (๑) องค์กรนโยบาย
- (๒) การปฏิบัติในพื้นที่
- (๓) ภาควิชาสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา

ให้ทั้ง ๓ ฝ่าย เรียนรู้ระหว่างกันอย่างเป็นพลวัต (Dynamic Interconnected Learning) ไม่ใช่แยกกันทำแบบแยกส่วน

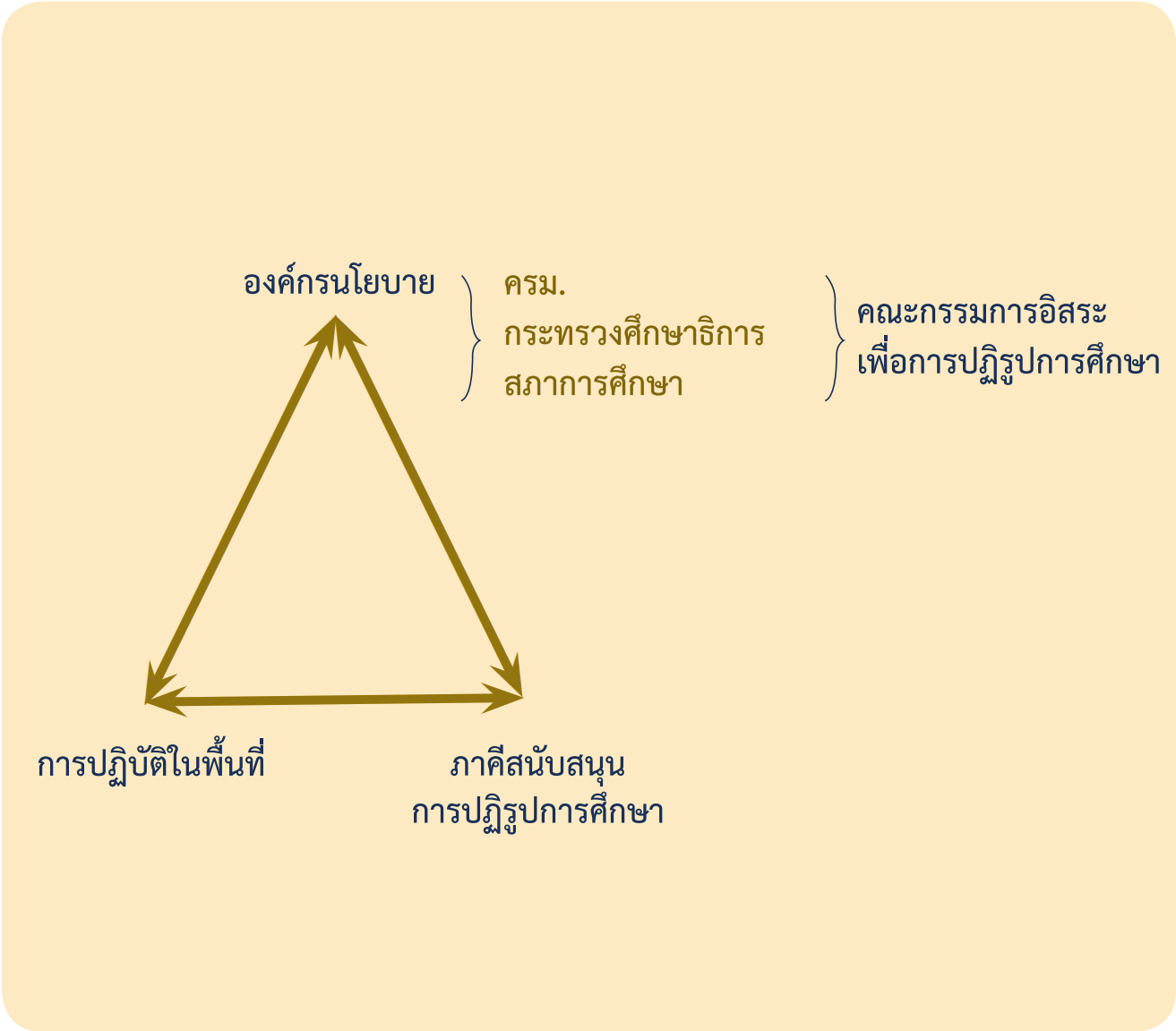

TEP

Thailand Education Partnership (TEP)

๑๑๖๘ ซ.พหลโยธิน ๒๒ ถ.พหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๑-๕๘๕๕ โทรสาร ๐-๒๕๓๙-๒๑๒๒

- (๑) **องค์กรนโยบายการศึกษา** ประกอบด้วย กรม. กระทรวงศึกษาธิการ สภาการศึกษา องค์กรนโยบายเหล่านี้ มักขาดความต่อเนื่องทางปัญญา เพราะผู้บริหารอยู่ในตำแหน่งไม่นาน การมีคณะกรรมการอิสระปฏิรูปการศึกษา จึงมีความสำคัญมาก ควรทำความเข้าใจหลักการของคณะกรรมการอิสระให้ดี นั่นคือรัฐบาลทาบตามผู้มีปัญหาบารมีเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างกว้างขวาง แล้วให้ประธานเลือกกรรมการทั้งหมดเอง รัฐบาลอำนวยความสะดวกการทำงานของคณะกรรมการอย่างเต็มที่ โดยไม่ใช้อำนาจเข้าไปก้าวกาย คณะกรรมการอิสระเช่นนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนานโยบายของทุกกระทรวง และเรื่องใหญ่ๆ ทั้งหลาย ใครมาเป็นรัฐบาลควรรู้จักใช้

การพัฒนานโยบาย ต้องการการวิจัยระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (สภาการศึกษา) ควรทำหน้าที่นี้ แต่ความที่สภาการศึกษาอยู่ใต้ระบบราชการจึงมีสมรรถนะในด้านการวิจัยไม่เต็มที่ ควรมีการตั้งสถาบันวิจัยระบบการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ ภายใต้การกำกับของสภาการศึกษา

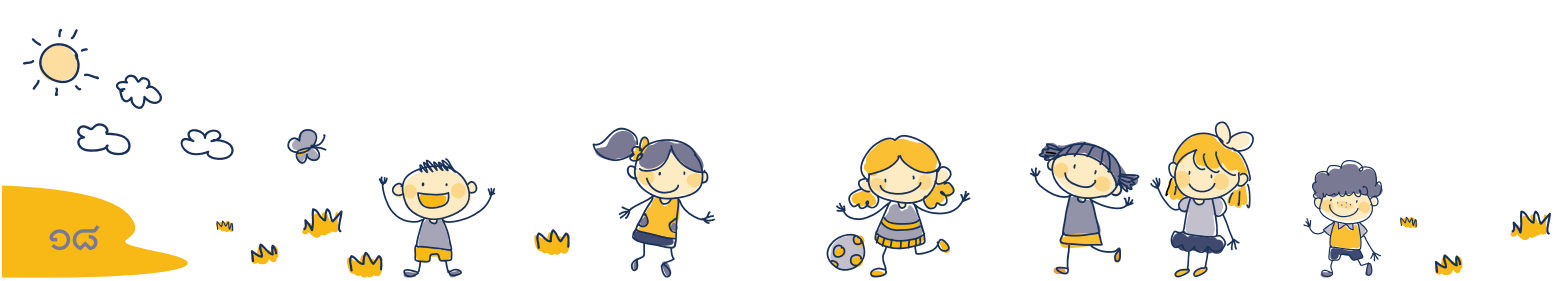

(๒) **การปฏิบัติในพื้นที่** การปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ เช่น โดยชุมชน ท้องถิ่น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ทรัพยากรเพื่อการศึกษาในพื้นที่มีมากมายหลากหลาย แต่ขาดกลไกที่จะระดมสรรพกำลังเข้ามา กลไกที่เป็นทางการไม่ชำนาญในเรื่องนี้

ฉะนั้น นอกจากกลไกที่เป็นทางการคือ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานแล้ว ควรจะมีกลไกที่ไม่เป็นทางการด้วย กลไกที่ไม่เป็นทางการควรเป็นในรูปแบบของมูลนิธิเพื่อจังหวัด.....(ชื่อจังหวัด).....เช่น มูลนิธิเพื่อจังหวัดกาญจนบุรี มูลนิธิเพื่อจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ มูลนิธิเพื่อจังหวัดจะเป็นเครื่องมือระดมคนในจังหวัดทั้งหมด เข้ามาร่วมในการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดของตน จังหวัดทุกจังหวัดจะมีคนเก่าคนแก่ของจังหวัดที่มีบารมี เช่น จังหวัดพิจิตรมี นายแพทย์เกษม วัฒนชัย จังหวัดเพชรบุรีมี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จังหวัดสุพรรณบุรี มีองคมนตรี อดีต ผบ.สส. อดีตปลัดกระทรวงพาณิชย์ อดีตประธานหอการค้าไทย นพ.อุดม คชินทร รมช.ศึกษาปัจจุบัน เป็นต้น

มูลนิธิเพื่อจังหวัดทุกจังหวัดจึงเป็นเครื่องมือระดมคนของจังหวัด เข้ามาร่วมในการพัฒนาจังหวัดอย่างมหาศาล ข้อสำคัญในมูลนิธิต้องมี คณะทำงานเชิงยุทธศาสตร์ที่บริหารจัดการยุทธศาสตร์เป็น

(๓) **ภาคีสันับสนุนการปฏิรูปการศึกษา** มีบุคคลและองค์กรอย่างหลากหลายที่สนใจ การปฏิรูปการศึกษา บุคคลและองค์กรเหล่านี้สามารถรวมกันเป็นภาคีสันับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ภาคีสันสนับสนุนฯ มีความไม่เป็นทางการ จึงมีความคล่องตัวสูง และมีความต่อเนื่อง ช่วยเสริมส่วนขาดของภาคที่เป็นทางการ

ภาคีสันสนับสนุนฯ สนับสนุนทั้งการปฏิบัติในพื้นที่และสนับสนุนองค์กรนโยบาย ทั้งสนับสนุนทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้องค์ประกอบทั้ง ๓ ในรูปเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ หรือ Dynamic Interconnected Learning หรือเป็นระบบที่มีชีวิต ที่ฉลาดขึ้นๆ และประสบความสำเร็จมากขึ้นๆ อย่างต่อเนื่อง เรื่อยไป

จึงกล่าวว่ายุทธศาสตร์ “กระบวนทัศน์ใหม่” เป็นยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนั้นกระบวนกรเรียนรู้ร่วมกันยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ดังจะขยายความในตอนต่อไป

การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformation) ๘ ประการ ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ

การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเพื่อทำให้งานยากประสบความสำเร็จ
ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานดังนี้

- (๑) การเคารพศักดิ์ศรีของทุกคนที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความ
เสมอภาค อันเป็นสิ่งที่เกิดได้ยากในสังคมตามปรกติที่มีความเหลื่อมล้ำ
เป็นเจ้าเรือน
- (๒) การเคารพความรู้ในตัวคน ทำให้หลุดออกจากมายาคติที่เคารพปัญญา
เป็นตัวตั้ง เพราะการจะทำงานยากให้สำเร็จจะเคารพแต่ปัญญาไม่ได้
ใครมีความรู้ความชำนาญอะไรก็เอาออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้หมด
- (๓) มีความเอื้ออาทรและจริงใจต่อกัน ซึ่งเป็นของหายากในสังคมอุดมมายาคติ

- (๔) เกิดความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) ซึ่งมีค่ามาก อันอำนาจและเงินทำให้เกิดไม่ได้ แต่เกิดจากการพยายามทำสิ่งยากร่วมกัน
- (๕) เกิดพลังทางสังคมหรือสามัคคีธรรม เนื่องจาก ๔ ข้อข้างต้น เป็นปัจจัยพลังที่เกิดจากการควมรวมทางสังคม (Social Fusion) เป็นพลังมหาศาล ทำนองเดียวกับพลังนิวเคลียร์ที่เกิดจากการควมรวมของนิวเคลียส (Nuclear Fusion)
- (๖) เกิดปัญญาร่วม (Collective Wisdom) นวัตกรรมและอัจฉริยกลุ่ม (Group Genius) อันเป็นพลังปัญญามหาศาล ทุกคนไม่ต้องเก่งกาจอะไร แต่เมื่อมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ นอกจากสนุกแล้วทุกคนจะกลายเป็นคนเก่งหมด
- (๗) พลังทั้งหมดที่เกิดขึ้นทำให้ฝ่าความยากไปสู่ความสำเร็จ
- (๘) ทั้งหมดตั้งแต่ข้อ ๑ ถึง ๗ ทำให้ทุกคนเกิดความปีติสุข ที่บางท่านบรรยายว่าประดุจบรรลุนิพพาน

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าทำไมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ จึงถูกเรียกว่าเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา เพราะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในจิตสำนึกและในสัมพันธภาพในการทำงาน อันก่อให้เกิดความสุขอันประณีตและพลังสร้างสรรค์มหาศาลที่ทำให้ทำงานยากได้สำเร็จ

อาจเรียกว่าเป็น Transformative Development ที่มีความสำคัญต่ออนาคตของมนุษยชาติ เพราะเป็นสันติวิธีและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง ที่การปฏิวัติไม่สามารถทำได้

กระบวนการปฏิรูปการศึกษา

- (๑) ส่งเสริมให้มีพื้นที่การศึกษาพิเศษ ที่ผ่อนปรนการควบคุมจากส่วนกลาง ให้พื้นที่มีอิสระที่จะจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้อง มีนวัตกรรม และปรับเปลี่ยนได้คล่องตัว โดยสามารถระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่างๆ ทั้งจากในและนอกพื้นที่
- (๒) จัดให้มีการทำ Mapping โรงเรียน ครู องค์กรชุมชน ท้องถิ่น ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ที่ทำการปฏิรูปการศึกษาหรือมีนวัตกรรมการศึกษา
- (๓) ฝ่ายนโยบายและภาคีสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา สนับสนุนพื้นที่ดังกล่าว ในข้อ (๑) และนวัตกรรมในข้อ (๒) และมีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ให้ทั้งการปฏิบัติและนโยบายดีขึ้นเรื่อยๆ
- (๔) จัดให้มีการวิจัยติดตามการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับการปฏิบัติ และนโยบายให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- (๕) จัดให้มีสมัชชาปฏิรูปการศึกษาจังหวัด และสมัชชาปฏิรูปการศึกษาระดับชาติ (Education Forum) เพื่อเป็นเครื่องมือติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นวัตกรรม และพัฒนานโยบาย
- (๖) จัดให้มีการทำยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการสร้างการเรียนรู้ที่ดี และปฏิรูปการศึกษา
- (๗) ขยายพื้นที่การศึกษาพิเศษให้มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ที่อยู่ : Thailand Education Partnership (TEP) ๑๑๖๘ ซ.พหลโยธิน ๒๒
น.พหลโยธิน แขวงจอมพลา เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร : ๐-๒๕๑๑-๕๘๕๕ ต่อ ๑๒๔

Mail : tep@thainhf.org

Facebook : [TEPThaiEDU](https://www.facebook.com/TEPThaiEDU)